

สารบัญ

บทที่ 1	สภาพภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อม	1
1.	สภาพภูมิศาสตร์	1
1.1	ที่ตั้งและอาณาเขตติดต่อ	1
1.2	ภูมิประเทศ	4
1.3	ภูมิอากาศ	4
1.4	ลักษณะทางธรณีวิทยา	5
1.4.1	ธรณีวิทยาทั่วไป	5
1.4.2	ธรณีฐานและวัตถุต้นกำเนิดดิน	6
1.4.3	อุทกธรณีวิทยา	7
1.4.4	สภาพแหล่งน้ำบาดาล	9
2.	ทรัพยากรธรรมชาติ	10
2.1	ทรัพยากรลุ่มน้ำ	10
2.2	ทรัพยากรธรรมชาติแร่ธาตุ	12
2.3	ทรัพยากรป่าไม้	16
2.4	ดิน	18
2.5	แหล่งน้ำ	19
3.	ประชากร	20
3.1	ประชากร	20
3.2	เศรษฐกิจ	22
3.3	สาธารณสุข	23
3.4	ศาสนา	25
4.	อาชีพ	25
4.1	การเกษตรกรรมและการชลประทาน	25
4.2	ปศุสัตว์	26
5.	การปกครอง	26
6.	การศึกษา	34
7.	สภาพแวดล้อม	34

บทที่ 2	พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น	39
1.	การตั้งถิ่นฐาน	39
2.	ลำดับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของเมืองตาก	40
2.1	ระยะก่อนยุคสุโขทัย	40
2.2	เมืองตากสมัยสุโขทัย	41
2.3	เมืองตากสมัยอยุธยา	42
2.4	เมืองตากสมัยธนบุรี	46
2.5	เมืองตากสมัยรัตนโกสินทร์	48
บทที่ 3	มรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรม	51
1.	มรดกทางธรรมชาติ	51
1.1	พื้นที่ป่า	51
1.2	พืชพรรณไม้	52
1.3	สัตว์ป่า	54
2.	มรดกทางวัฒนธรรม	68
2.1	โบราณวัตถุและโบราณสถาน	68
2.1.1	โบราณสถานที่สำคัญ	68
2.1.2	แหล่งโบราณคดี	78
2.1.3	ย่านประวัติศาสตร์	93
2.1.4	รูปปั้นและอนุสาวรีย์	95
2.1.5	สิ่งสำคัญคู่บ้านคู่เมือง	96
2.2	ศิลปหัตถกรรมและงานช่างท้องถิ่น	99
2.3	ภาษาและวรรณกรรม	100
2.3.1	ภาษาของกลุ่มชนต่างๆ ในจังหวัดตาก	100
2.3.2	วรรณกรรมพื้นบ้าน	101
2.4	การละเล่นพื้นบ้าน นาฏศิลป์ และดนตรี	112
2.4.1	การละเล่นของเด็ก	112
2.4.2	การละเล่นของผู้ใหญ่	123
2.4.3	การเล่นเพลงพื้นบ้าน	129
2.4.4	หุ่นกระบอกไทย	136
2.4.5	นาฏศิลป์และดนตรี	138

2.5 ศาสนา ความเชื่อ พิธีกรรม	142
2.5.1 การเผยแพร่ศาสนาคริสต์ในจังหวัดตาก	143
2.5.2 การเผยแพร่ศาสนาอิสลามในจังหวัดตาก	145
2.5.3 ศาสนสถาน	146
2.6 ขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น	159
2.6.1 การแต่งกาย	159
2.6.2 การกินอยู่	161
2.6.3 กิริยามารยาท	164
2.6.4 ขนบธรรมเนียมประเพณีที่สำคัญ	164
บทที่ 4 ภูมิปัญญาชาวบ้าน และเทคโนโลยีท้องถิ่น	193
1. การทำมาหากิน	193
2. การรักษาโรค	233
3. อาหารการกิน	241
4. ศิลปกรรม	241
5. นาฏศิลป์และดนตรี	242
6. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	242
บทที่ 5 เอกลักษณ์ของจังหวัดตาก	245
สัญลักษณ์และคำขวัญประจำจังหวัดตาก	245
1. เอกลักษณ์ทางธรรมชาติ	247
1.1 อุทยานแห่งชาติลานสาง	247
1.2 อุทยานแห่งชาติตากสินมหาราช	250
2. เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม	258
เอกลักษณ์ด้านขนบธรรมเนียมประเพณีที่สำคัญของจังหวัดตาก	259
บทที่ 6 บุคคลสำคัญของท้องถิ่น	261
บทที่ 7 พระมหากษัตริย์คุณในการพัฒนาท้องถิ่น	273
1. พระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพื้นที่จังหวัดตาก	274
2. โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	282
บรรณานุกรม	293